Baroko stále živě promlouvá

Již 6. ročník festivalu Litomyšlských dní barokní tradice proběhne letos 15.–22. 8. ve východočeské Litomyšli. Autorem a koordinátorem festivalu je mladý muž, kterého v litomyšlské farnosti nelze přehlédnout. Zorganizovat každým rokem festival vyžaduje především disciplínu a pracovitost, a samozřejmě nápady. A ty Vítku Večeřovi zatím nechybějí.

Jak současný mladý člověk získá lásku k baroku?

To ne člověk hledá krásy baroka, ale baroko si najde jeho. Mě si našlo skrze hudbu, která se mi dobře poslouchá, je na poslech často nenáročná, velmi harmonická. Naopak poslouchat klasickou hudbu 19. a 20. století je pro mě – až na čestné výjimky – většinou utrpením. Celkově si mě baroko získalo zejména svou velkolepostí, skrze kterou oslavuje Boha. Jednou se mě jeden redaktor zeptal, jestli by církev neměla spíš dbát na pokornou střídmost, než aby zůstala uzavřená ve své barokní okázalosti. Z té otázky je ale patrné nepochopení té okázalosti, pompéznosti, kterou barokní sakrální umění (zvlášť to výtvarné, ale samozřejmě také hudba) skutečně většinou oplývá. Jednak není samoúčelná, primárně to není určeno pro oslavu člověka či deklaraci jeho moci – nebo, jak to někteří chtějí číst, moci Církve. Ten hlavní smysl byl oslavit skrze to Boha, dát mu to nejlepší, nejcennější, co máme.

Vaše rodina vám dala základy víry?

Pocházím z rodiny, která měla s kostelem společné jen to, že bydlela v jeho těsném sousedství. Do kostela jsme nikdy nechodili, s bratrem jsme pokřtění nebyli. Já osobně jsem byl dost vyhrocený odpůrce a kritik víry i Církve. A to samozřejmě aniž bych o těch věcech cokoli blíž věděl. Taková česká klasika – odpor založený na předsudcích a stereotypech. Až v mých šestnácti se cosi uvnitř mě změnilo a mě to najednou začalo strašně táhnout do kostela. Poprosil jsem tehdy moji spolužačku, aby mě vzala na mši. Za čtrnáct dní jsem tam šel znovu, pak zas a skončilo to křtem o Velikonocích 2011. Pro moje obrácení jsem nenašel žádný jasný spouštěč, nebylo tam nic racionálního, vidím to jako přímý zásah shůry, velkou milost, které se mi dostalo. O několik let později se nechal pokřtít i můj bratr, o kterém tak ze srandy říkám, že se *„taky zkazil“*.

Díky festivalu jste se určitě musel ponořit do historie.

Vždycky jsem byl založený humanitně, bavila mě hlavně historie. Po maturitě na litomyšlském gymnáziu jsem nastoupil na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, kde jsem čtyři roky studoval archivnictví a pomocné vědy historické. Čím dál víc jsem ale koketoval s Katolickou teologickou fakultou, kde jsem si zapisoval volitelné předměty. Nemohlo to proto skončit jinak, než že jsem na navazující magisterské studium nastoupil tam. Studijnímu zaměření jsem však zůstal věrný a vystudoval jsem historii a dějiny výtvarného umění. Během celého vysokoškolského studia jsem se navíc snažil prohlubovat liturgické znalosti, a kromě toho jsem také získal lásku ke gregoriánskému chorálu. Protože umím trochu zpívat, zapsal jsem se do kurzu chorálu u profesora Davida Ebena, vedoucího vynikající Scholy gregoriany pragensis. A chorál, který od té doby čas od času zní i na litomyšlských bohoslužbách, se stal mou další vášní.

A v souvislosti s mým studiem v Praze musím zmínit ještě jednu věc, která mě silně ovlivnila a oslovila. Začal jsem tehdy chodit do kostela sv. Jindřicha na mši svatou v mimořádné formě římského ritu a tato forma liturgického slavení si mě získala. Svou důstojností a především svým zcela zřejmým a srozumitelným zacílením na Boha, které často postrádám v tak srozumitelné moderní bohoslužbě. V současné době pracuju na Fakultě restaurování Univerzity Pardubice v Litomyšli a kromě toho i jako průvodce v oblasti cestovního ruchu. Samozřejmě mi hodně času zabere organizace barokního f estivalu, ale to je čistě dobrovolná činnost.

Proč nápad založit barokní festival?

Nebylo to na základě nějakého osudového setkání nebo na základě podobné akce, kterou bych navštívil a řekl si *„tohle musíme udělat v Litomyšli!“* Realita byla o dost prostší. Stejně jako mé duchovní obrácení, přišel jako blesk z čistého nebe i nápad uspořádat tenhle festival. Bylo to myslím v roce 2015 během jedné bezesné noci na vysokoškolských kolejích v Praze. Nemohl jsem usnout, asi ve tři hodiny jsem to vzdal, šel jsem si sednout k počítači a z ničeho nic si načrtnul scénář festivalu. Fakt nevím, jak mě to tenkrát napadlo. Když jsem to šel navrhnout tehdejšímu litomyšlskému knězi Františku Benešovi, úžasnému člověku, na kterého moc rád vzpomínám, chvíli se na mě díval, nakrčil čelo a prohlásil své typické: *„No, můžeme to zkusit!“* A bylo to.

Co je jeho posláním?

Prezentovat baroko člověku 21. století v jeho co možná nejširším záběru. Domnívám se, že baroko totiž stále živě promlouvá

Vít Večeře se současným starostou Litomyšle Danielem Brýdlem, který sám je evangelického vyznání. Festival má podporu vedení města. (2020)

Skvělá je spolupráce festivalu s Radkem Martinkem, historikem umění a farářem v Holicích. Několikrát do roka s Vítem Večeřem prohledávají farní půdu a objevují nejen barokní poklady. (2021)

k dnešnímu člověku a že mu má co nabídnout. Jednoho osloví jeho architektura, malířství nebo sochařství, druhého hudba, třetího literatura, čtvrtého určité aspekty barokní zbožnosti. A o to jde. Zatímco jiné české festivaly zaměřující se na baroko si vystačí povětšinou s jediným segmentem (ponejvíc je to hudba, resp. divadlo), my se snažíme zprostředkovat barokní dědictví ve více rovinách – prostřednictvím koncertů, divadel, ale i odborných přednášek, „dobových" mší nebo pobožností. Jsme duchovně-kulturní festival pořádaný litomyšlským proboštstvím, a i když se primárně zaměřujeme na tematiku duchovní, na koncertě občas zazní i nějaká to dílo světského baroka – letos dokonce Monteverdiho opera. Díky docela pestré skladbě programu si k nám tak najdou cestu i lidé, kteří do kostela vůbec nechodí. A když přijdou na koncert nebo na přednášku, třeba je to osloví, a nakonec dorazí i na festivalovou bohoslužbu. Festival tedy chápu i jako určitou formu evangelizace nebo přinejmenším jisté osvěty. Kromě toho se díky iniciativě festivalu daří i upozornit na některé movité či nemovité objekty v majetku litomyšlského proboštství. Takto byl třeba do původní barokní podoby navrácen oltář sv. Jana Nepomuckého v proboštském kostele, takto byla letos zahájena obnova poměrně unikátní portrétní galerie litomyšlských děkanů a proboštů.

Má festival dobrou návštěvnost?

Je to různé a záleží to na charakteru dané akce. Zatímco koncerty (a hlavně ty, na kterých jsou uváděny skladby v novodobých premiérách) jsou navštívené opravdu hojně a zaplní celý kostel, u přednášek je vždy komornější účast, nepřesahující většinou 50 lidí. Podobně jsou na tom pobožnosti s výjimkou těch, které se konají bezprostředně po mších – tam je účast větší. Největším highlightem jsou ale právě festivalové mše. Zvlášť když přijede sloužit nějaký biskup – měli jsme tu biskupy Josefa Kajneka, Jana Baxanta a letos opět přijede litomyšlský titulární biskup Pavel Konzbul, který je v Litomyšli velmi populární, a my jsme rádi pokaždé, když k nám zavítá. Standardně se návštěvnost festivalu pohybuje do dvou tisíc lidí. Takže je to spíš komorní festival, ale upřímně, nic většího už bychom takhle „na koleni" ukočírovat nezvládli a asi ani nemáme takové ambice. Přesto se snažíme dělat maximum, aby měl festival úroveň, a myslím, že se nám to docela daří. Největší radost mám z bezprostředně pozitivních reakcí návštěvníků. Když vidíte jejich úsměv na rtech, uznalé přikyvování při hudebních výkonech, z toho, když se něco podaří. A moc mě těší návštěvníci, kteří se na festival každoročně vracejí. Jsou mezi nimi jedni manželé z Hodonína, jeden pán z Prahy, který si vždy sedá dopředu a za poslední tři roky nevynechal jediný festivalový program. Jsou to ale i místní farníci. Někteří se mě už půl roku dopředu ptají, jestli zase bude festival. To vždycky potěší a to je přesně ten motor, který mě žene dopředu.

Co na to farnost na úplném počátku a dnes?

První ročník – jeho příprava a realizace – proběhl velmi pokojně a měl jsem z něho dobrý pocit. Nepříjemnosti nás čekaly při přípravě druhého ročníku, na jehož program jsme zařadili mši svatou v mimořádné formě římského ritu. Byl to můj sen už od doby, kdy jsem dostal nápad zrealizovat barokní festival, protože se v této podobě (až na detaily) sloužila mše svatá v době baroka. Vzpomínám si, že tenkrát kvůli tomu mimořádně jednala pastorační rada, z iniciativy jednoho jejího člena. Kolem realizace této mše se nakonec strhla velká diskuse, skončilo to tím, že byla na danou neděli přidána další, paralelní bohoslužba ve farním kostele. Na tu přišlo asi dvacet lidí, zatímco festivalová mše v mimořádné formě, samozřejmě s barokní hudbou, zaznamenala tehdy rekordní návštěvnost. Od té doby děláme „trident" pravidelně a na programu se objeví i letos. Jinak žádný větší zádrhel nenastal a mám pocit, že festival přijala farnost dobře. Jsou pochopitelně farníci, kteří na festivalové akce nechodí, naopak jiní jsou našimi „stálými hosty" a z řad farníků pocházejí i naši věrní mecenáši, jejichž podpora je pro nás klíčová.

Kam chodíte na témata?

Festival chce vrátit náboženský život do veřejného prostoru. Při tomto procesí se připojovali i náhodní kolemjdoucí. (2018)

Vít Večeře je mladý, progresívní muž, jehož baroko zcela uchvátilo

Kam se dá. Organizace festivalu je procesem trvajícím celý rok, někdy i déle. Stane se, že se setkám se zajímavým člověkem, který se třeba odborně věnuje zajímavému baroknímu tématu, tak si ho zapíšu do mého „nápadovníku“. Tak říkám seznamu, kam si zapisuji vše, co mě k festivalu napadne – nové akce, tipy na přednášející, postřehy z minula apod. Někdy tam kontakt zůstane zapsaný rok i více, jindy se domluvíme hned. Za těch několik let už vidím příležitosti k festivalovým akcím na každém rohu a nápady mi zatím naštěstí nedocházejí. K tomu se váže historka, jak vznikla jedna z nejúspěšnějších festivalových akcí. Na kůru proboštského chrámu jsem potkal manžele Mikulášovy z Národní knihovny. Slovo dalo slovo a dozvěděl jsem se, že v notových rukopisech objevili dva zapomenuté litomyšlské varhaníky-skladatele, Thomase Skřzivanka a Josepha Kopeczkého, kteří komponovali hudbu pro liturgii v našem kostele v 18. a na počátku 19. století. Nakonec z toho byl významný „comeback“ těch dvou skladatelů a novodobá premiéra jejich skladeb přímo na místě, pro které byly složeny. Po více než dvou stech letech. A díky úplné náhodě! Mám také velké štěstí, že mám skvělé spolupracovníky. Občas to totiž navenek působí tak, že je to prostě festival, který dělá Vítek Večeře. To je ale velký omyl. Mám vedle sebe úžasnou hudební dramaturgyni Veroniku Kladivovou, bez níž by festivalu chyběla jeho vůbec nejpodstatnější část – hudba. S festivalovými výstavami zase vždy ochotně pomáhá výborná restaurátorka a historička umění Věrka Sejkorová Kašparová.

„ Není dnes spíše potřeba nabídnout současníkům jinou cestu, než tu barokní?

Pokud je tou cestou myšlena cesta ke spáse, cesta k Bohu, pak se domnívám, že ta současná se od té barokní liší jen velmi málo. Pořád je tu totiž relativně stálá věrouka Církve trvající tisíciletí. To neznamená, že dnešní doba se neliší od doby 17. a 18. století. Neznamená to, že je snad Církev neměnná a že na novou dobu nově nereaguje. Jde ale o to, že základní katolické pravdy zůstávají. Jsou platné dnes, stejně jako měly svou platnost v době baroka, kdy na sebe jen někdy braly jinou podobu, než na jakou jsme zvyklí dnes. Kromě toho není na festivalu replikován barokní světonázor Církve v oblastech, ve kterých se změnil – třeba v pohledu na křesťany jiného vyznání. A tak se již třetím rokem se do programu zapojuje i místní ekumena.

„ A proč právě baroko, když je Litomyšl prezentována veřejnosti jako renesanční skvost?

A je především renesanční? Jasně, máme tady ikonický renesanční zámek zapsaný na seznamu UNESCO, máme tu úžasný renesanční dům U Rytířů, mnoho domů na náměstí má renesanční základy. Ale celková podoba města není renesanční. To pasuje spíše na Telč, Český Krumlov aj. Když se řekne Litomyšl, každý si hned představí právě zámek a z toho se udělá pohodlná zkratka, že jde o renesanční město. Tak to ale není. Je tu hodně baroka – piaristický areál, fasády mnoha domů na náměstí, kostel sv. Anny, četné sochařské památky. Je tu hodně klasicistních domů, a nakonec je tu i relativně hodně architektonických realizací moderní doby, díky nimž je Litomyšl známá jako „hlavní město současné architektury“.

Ani historicky není jistě období renesance pro Litomyšl to nejvýznamnější, přestože tady bylo významné centrum Jednoty bratrské, významná a kvalitní bratrská knihtiskárna nebo později za Pernštejnů zbrusu nový výstavní zámek. Své vůbec nejslavnější období zažila Litomyšl ve 14. a na počátku 15. století, kdy byla jako sídlo biskupa nejvýznamnějším duchovním centrem východních Čech a západu Moravy. V době baroka sem přišli piaristé, kteří do značné míry určovali směřování a význam města dvě staletí. A co teprve národní obrození a v 19. století místní „úroda“ významných osobností celonárodního charakteru? Takže bych tu otázku spíš obrátil: A proč ne právě baroko?

„ Co tedy přináší baroko konkrétně vám?

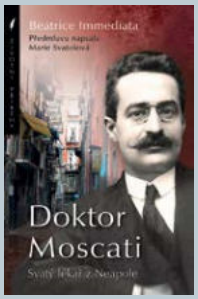
Knižní tipy

Nakladatelství Paulínky

Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1
t. 224 818 757, objednavky@paulinky.cz
www.paulinky.cz

Beatrice Immediata

Doktor Moscati

Josef Moscati (1880–1927) se vepsal do paměti Neapole jako „lékař chudých“. Medicína pro něj byla posláním. K jeho hrobu proudí poutníci z celého světa a v archivu farnosti se množí záznamy o zázračných uzdraveních a obráceních na jeho přímluvu. V roce 1987 jej papež Jan Pavel II. zapsal do seznamu svatých. *Brož., 200 str., 249 Kč*

Jan Dobraczyński

Stín Otce

V příběhu o svatém Josefovi z Nazaretu se autor ujímá úkolu převyprávět život světce. Snaží se také rekonstruovat kulturní pozadí, na němž se Josefův život odehrával. Příběh o skromném, pracovitém a hluboce věřícím člověku, o opravdové a vše překonávající lásce mezi Josefem a Marií (Miriam) a o lásce jich obou k Bohu a k Božímu dítěti – Ježíši. *Brož., 272 str., 249 Kč*

Už jsem to na začátku naznačil. Baroko je jedno velké divadlo, které atakuje smysly člověka a probouzí jeho emoce, aby hlouběji prožíval svůj vztah k Bohu. Není to o povrchnosti, jak někteří zarputile tvrdí, spíš o určité polopatičnosti, kterou se ale asi nic nezkazí v žádné době. Důstojně slavená bohoslužba ve zdobeném barokním kostele za zvuků monumentální barokní chrámové hudby, je něco, co ukazuje na Boží velikost, všemohoucnost, vševládnost. Vždy je při tom nutné uvědomit si, že to všechno slouží k oslavě Boží – my jsme proti němu nicotní, přesto se snažíme jej oslavit, jak nejlépe svedeme. To je barokní princip, který nesmírně živě promlouvá do mého života a do mého vztahu s Bohem.

Jak je to správně? Baroko či barok?

Pokud vím, tak jsou přípustné obě varianty, přičemž tvar barok se používal spíš dříve. Modernější je tvar baroko a používám ho i já. Kdybych říkal místo toho barok, musel bych říkat taky třeba rokok?

Jakou máte vizi pro příští roky?

Nápadů je v „nápadovníku“ stále dost. Do budoucna chystáme třeba tematické ročníky. Nechci prozrazovat nic konkrétního, ale například v roce 2029 budeme mít 300. výročí svatořečení našeho nejvýznamnějšího barokního světce, sv. Jana Nepomuckého…

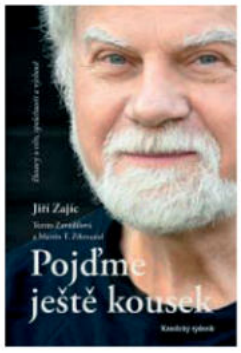
V trochu bližším časovém výhledu se v Litomyšli chystá rozsáhlý projekt zaměřený na piaristy, to je další příležitost. Velkou výzvou pro festival by také mohl být návrat barokní tváře krásnému kostelu sv. Anny z poslední třetiny 17. století, který bohužel prošel během své poslední rekonstrukce před deseti lety prapodivnou očistou interiéru. Celkově bych ale rád zachoval dosavadní koncepci festivalu. Spojení duchovní a kulturní sféry považuji za naprosto klíčovou věc, za něco, co dělá z festivalu unikát.

Pavel J. Sršeň

•

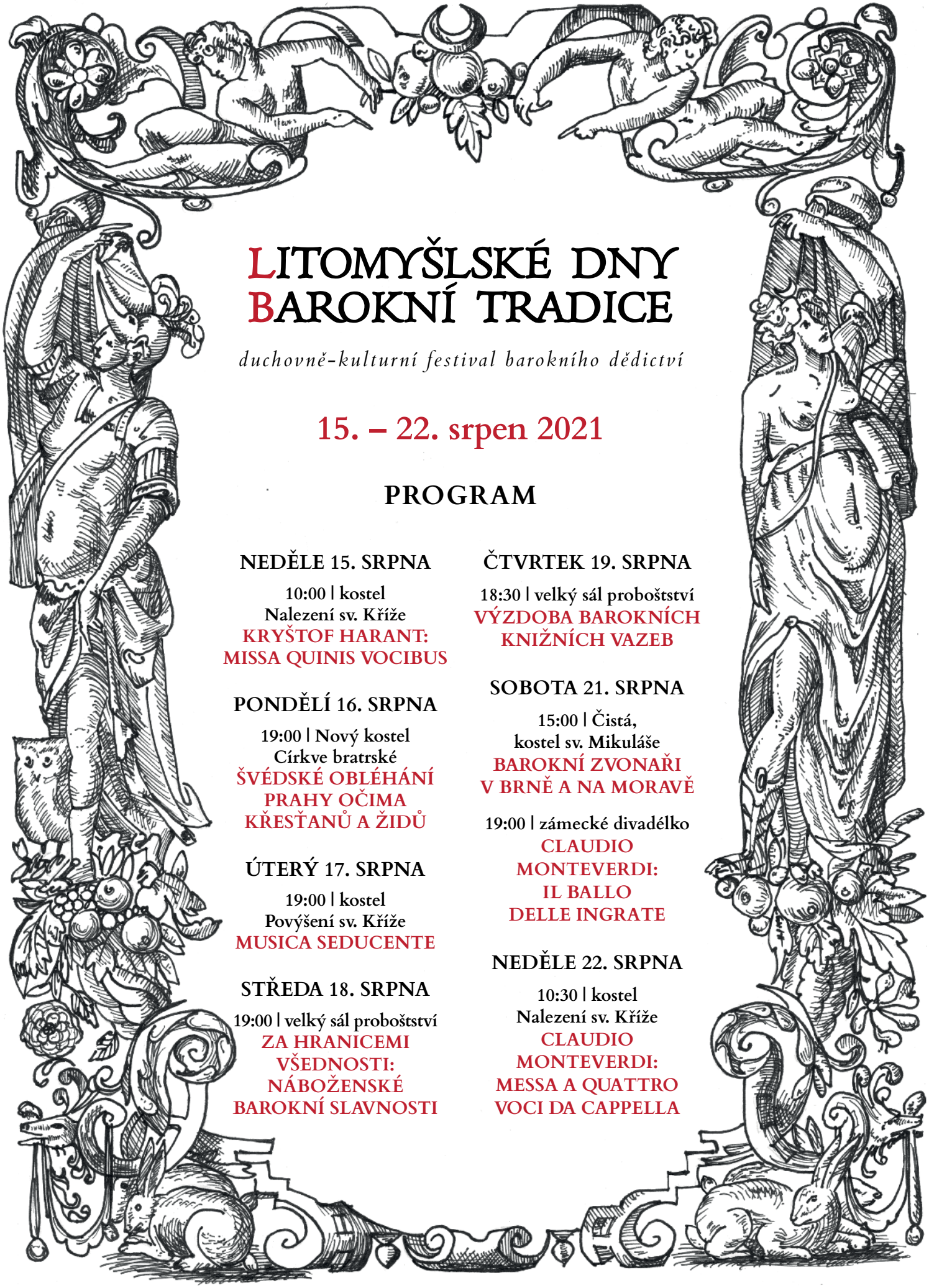
Podrobný program letošního ročníku festivalu Litomyšlské dny barokní tradice najdete na následující stránce.

Pojďme ještě kousek

Hovory s Jiřím Zajícem o víře, společnosti a výchově
Tereza Zavadilová, Martin T. Zikmund
Skaut, pedagog, mediální analytik a publicista Jiří Zajíc není postava, která by se dala snadno přehlédnout nebo zařadit. Má odvahu jít proti proudu, a i proto jeho život není žádná idyla. Kde se objeví, tam přináší svěží vítr, kritičnost i nové výzvy. Přesně tyto rysy má i tato kniha rozhovorů, v níž nejen upřímně a velmi otevřeně bilancuje svůj život, své zdary i prohry, ale především dává spoustu podnětů k přemýšlení – třeba o naší nedávné minulosti, o stavu české společnosti po pádu komunismu, o výchově mládeže, médiích, občanských postojích či křesťanské přítomnosti ve 21. století. Svěží hovory zakončují Zajícovy vybrané eseje, v nichž tato témata promýšlí do hloubky. „Jiří má mnoho darů, ale za nejdůležitější pokládám dar věrohodnosti,“ píše v předmluvě Petr Pithart. *248 stran, brož., 319 Kč*

KDE KNIHU KOUPIT:
eshop.cirkev.cz – nejširší nabídka knih, liturgických předmětů, klášterních produktů, devocionálií a mešních vín
Karmelitánské nakladatelství, s.r.o. – zákaznický servis a velkoobchod:
eshop.cirkev.cz/kontakty, tel. 230 233 591, 731 633 355 (9-16.00 hod.), eshop@cirkev.cz
Karmelitánská knihkupectví (eshop.cirkev.cz/prodejny) – České Budějovice, Hradec Králové, Kostelní Vydří, Litoměřice, Olomouc, Opava, Ostrava, Plzeň, Praha, Velehrad, Zlín
P&A Nebojsa – 602 789 568, 517 367 656, pnebojsa@email.cz
Hosana – 732 369 080, hosanavalmez@seznam.cz

LITOMYŠLSKÉ DNY BAROKNÍ TRADICE

duchovně-kulturní festival barokního dědictví

15. – 22. srpen 2021

PROGRAM

NEDĚLE 15. SRPNA

10:00 | kostel
Nalezení sv. Kříže
KRYŠTOF HARANT: MISSA QUINIS VOCIBUS

PONDĚLÍ 16. SRPNA

19:00 | Nový kostel
Církve bratrské
ŠVÉDSKÉ OBLÉHÁNÍ PRAHY OČIMA KŘESŤANŮ A ŽIDŮ

ÚTERÝ 17. SRPNA

19:00 | kostel
Povýšení sv. Kříže
MUSICA SEDUCENTE

STŘEDA 18. SRPNA

19:00 | velký sál proboštství
ZA HRANICEMI VŠEDNOSTI: NÁBOŽENSKÉ BAROKNÍ SLAVNOSTI

ČTVRTEK 19. SRPNA

18:30 | velký sál proboštství
VÝZDOBA BAROKNÍCH KNIŽNÍCH VAZEB

SOBOTA 21. SRPNA

15:00 | Čistá,
kostel sv. Mikuláše
BAROKNÍ ZVONAŘI V BRNĚ A NA MORAVĚ

19:00 | zámecké divadélko
CLAUDIO MONTEVERDI: IL BALLO DELLE INGRATE

NEDĚLE 22. SRPNA

10:30 | kostel
Nalezení sv. Kříže
CLAUDIO MONTEVERDI: MESSA A QUATTRO VOCI DA CAPPELLA

www.BAROKNILITOMYSL.cz